

ZVEZDA

DŽERI SPINELI

Prevela
Bojana Gajski

■ Laguna ■

Naslov originala

Jerry Spinelly

STARGIRL

Copyright © 2000 by Jerry Spinelli

This translation published by arrangement with Random House Children's Books, a division of Random House, Inc.

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ajlin,
mojoj Zvezdi*

*i Loren Ajzli,
koja nas je učila da, iako postojimo,
mi i dalje postajemo,*

i Soniju Listonu

KRAVATA S BODLJIKAVIM PRASETOM

Sećam se da je ujka Pit, dok sam bio dete, nosio kravatu s naslikanim bodljikavim prasetom. Za mene je ta kravata bila nešto najlepše na svetu. Uvek bi strpljivo stajao predi mnom dok bih vrhovima prstiju prelazio preko svilenkaste površine, gotovo očekujući da me bocne neka bodlja. Jednom prilikom dopustio mi je čak i da je nosim. Nепrestano sam tragao za mestom gde bih sebi mogao da kupim jednu takvu, no nisam uspeo da ga nađem.

Kad smo se iz Pensilvanije preselili u Arizonu, imao sam dvanaest godina. Ujka Pit je došao da se pozdravi s nama. Nosio je upravo tu kravatu. Pomislih da ju je stavio zbog mene, kako bih je poslednji put video, i bejah mu zahvalan na tome. Međutim, ujka Pit je jednim dramatičnim pokretom skide i zaveza mi je oko vrata. „Tvoja je“, reče. „To je poklon za rastanak.“

Tu kravatu sam toliko voleo da sam odlučio da počnem da ih sakupljam. Dve godine nakon našeg preseljenja u Arizonu broj kravata u mojoj kolekciji nije se promenio. Gde čovek može pronaći kravatu s bodljikavim prasetom u gradu Majka, u Arizoni, ili – da budem iskren – na bilo kom drugom mestu?

Za svoj četrnaesti rođendan pročitao sam u lokalnim novinama tekst o sebi. Odeljak posvećen porodičnom životu redovno je predstavljao decu koja su tog dana slavila rođendan, pa je majka pozvala novine dajući im nekoliko podataka o meni. Poslednja rečenica je glasila: „Hobi Lea Borloka je skupljanje kravata s bodljikavim prasetom.“

Nekoliko dana kasnije, kad se iz škole vratih kući, pronađoh na pragu jednu plastičnu kesu. U njoj se nalazio paket, uvijen u ukrasni papir i povezan žutom mašnom. Na kartici je pisalo „Srećan rođendan!“. U njemu je bila zapakovana kravata na kojoj su dva bodljikava praseta bodljama igrala pikado dok je treće čačkalo zube.

Detaljno sam pregledao i kutiju i karticu i papir. Nigde nije potpisano ime darodavca. Pitao sam roditelje, prijatelje, pozvao ujka Pita, ali svi su tvrdili da ne znaju ništa o tome.

Zato odlučih da na taj događaj gledam kao na nešto jednostavno neobjašnjivo. Ni pomislio nisam da me neko posmatra – da nas neko sve posmatra.

1

„Jesi li je video?“

To su prve reči koje mi je Kevin uputio prvog školskog dana, kada smo pošli u treći razred. Čekali smo da zvoni.

„Koga?“, upitah.

„Ha!“ Izvio je vrat i osmotrio masu. Lice ga je izdalo da je prisustvovao je nečemu izvanrednom. Iscerio se dok je zurio u masu. „Znaćeš na koga mislim.“

Bilo nas je na stotine. Vrzmasmo se tamo-amo, dovikivamo pokazujući preplanula lica koja od juna nismo videli. Nikada se nismo toliko zanimali za druge kao tih petnaest minuta pred prvo zvono.

Munuh ga pesnicom po ruci. „Koga?“

Zvono se začu. Pohrlismo unutra.

Tokom jutarnje zakletve* u učionici ponovo začuh šapat iza sebe:

„Vidiš je negde?“

Čuo sam ga i po hodnicima. I na času engleskog i geometrije:

* *Pledge of Allegiance* (engl.) – zakletva odanosti američkoj naciji koju deca u mnogim školama recituju pre nastave. (Prim. prev.)

„Jeste li je videli?“

Ko bi to mogao biti? Nova učenica? Zanosna plavuša iz Kalifornije ili neka devojka s istoka odakle su mnogi od nas došli? A možda je u pitanju jedan od onih letnjih preobražaja; neka devojka koja je u junu otišla na raspust kao devojčica, a septembru se vratila s oblinama odrasle žene, predstavljajući jedno od onih desetonedeljnih čuda?

Iznenada, u toku časa geografije, začuh jedno ime: „Zvezda.“

Okrenuh se prema pogurenom maturantu. „Zvezda?“, upitah. „To je ime?“

„Nego. Zvezda Karavej. Predstavila se u svojoj učionici.“

„Zvezda?“

„Aha.“

A onda je, za vreme ručka, spazih. Nosila je sivkastu haljinu, toliko dugu da joj je prekrivala cipele. Oko vrata je imala čipku, na rukavima manžetne. Možda je to venčanica njene prabake. Kosa boje peska dosegala joj je do ramena. Na leđima je nosila nešto što nije ličilo na torbu s knjigama. Ličilo mi je na neku majušnu gitaru. Kasnije sam saznao da je to ukulele.

Nije nosila poslužavnik s ručkom, već veliku platnenu torbu sa naslikanim suncokretom u prirodnoj veličini. Dok je išla kroz trpezariju, zavladao je muk. Kraj jednog praznog stola okačila je instrument preko stolice i sela. Uzela je sendvič iz torbe.

Dok je pola trpezarije i dalje zurilo u nju, među ostalima se začu mrmljanje.

Kevin se cerio. „Šta sam ti rekô?“

Klimnuh.

„Ide u drugi razred“, reče Kevin. „Govorka se da su je roditelji dosad podučavali kod kuće.“

„Možda to objašnjava sve“, rekoh.

Bila je okrenuta leđima pa nisam mogao da joj vidim lice. Za njenim stolom niko nije sedeo, ali za susednim stolovima vladala je prava pomama. Kao da to nije primećivala. Bila je pusto ostrvo u moru lica koja zure i šapuću.

Kevin se opet iskezi. „Misliš li što i ja?“, upita.

Na to se i ja iscerih. Klimnuh potvrdno. „*Vruća stolica*.“

Vruća stolica je naša školska televizijska emisija. Započeli smo je prethodne godine. Ja sam bio producent i režiser, a Kevin voditelj. Svakog meseca nam je određeni učenik bio gost. Do sada su to uglavnom bili poznati učenici – sportisti, svetli primeri, učenici vredni pažnje, ali niko od njih nije bio preterano zanimljiv.

Odjednom, Kevin razrogači oči. Devojka zasniva na ukuleleu. I zapeva! Prebiralala je po žicama i pevala prateći glavom i ramenima ritam: „Gledam u detelinu sa četiri lista koja mi je ranije promakla.“ Zavladao je mrtva tišina, prekinuta usamljenim tapšanjem – bila je to poslužiteljka.

Devojka ustade i stavi torbu preko ramena. Nije prestala da svira i peva. Prolazila je između stolova cupkajući i vrteći se. Glave su se okretale za njom, pogledi su je pratili, a usta zabezegnuto ostajala otvorena. Neverica. Kad je stigla do našeg stola, prvi put joj ugledah lice. Nije lepotica, a nije ni ružna. Nos joj je bio posut pegicama. Sve u svemu, izgledala je kao i stotine drugih devojaka u školi ako se ne računaju dve stvari. Iako se nije se šminkala, nikada nisam video oči krupnije od njenih; bile su to oči jelena obasjane farovima kola. I dalje se vrtela dok je prolazila. Pre nego što je odlučno napustila trpezariju, nesvakidašnjom haljinom mi je okrnula nogavicu.

Negde među stolovima začu se mlak aplauz. Neko je zvižnuo, a neko viknuo.

Nas dvojica smo se gledali zabezegnuto.
Kevin podiže ruke i prstima u vazduhu nacрта tablu.
„*Vruća stolica!* Uskoro nova senzacija – Zvezda!“
Lupih šakom o sto. „Tako je!“
Udarili smo jedan drugog u dlan i rastali se.

2

Kad smo sledećeg dana došli u školu, Hilari Kimbl je držala govoranciju ispred ulaza.

„Nije stvarna“, govorila je osmehujući se podrugljivo. „To je neka glumica. Čista prevara.“

Neko reče: „Ko to hoće da nas prevari?“

„Ministarstvo. Direktor. Ko bi drugi? Koga briga?“ Hilari prezrivo odmahnu glavom na besmislenost tog pitanja.

Neko podiže ruku: „Zašto?“

„Zbog morala škole“, skresa Hilari. „Misle da je ovo mesto prethodne školske godine bilo nekako previše umrtvljeno i da će, ako podmetnu učenicima neku lujku...“

„Jeste, kô da bi neko poslao tastera u školu!“, poviče neko.

Hilari prodorno pogleda osobu koja je to rekla, pa nastavi: „...neku lujku koja će podstaći sve malene đake da s vremena na vreme idu na utakmice ili da se učlane u neku sekciju.“

„Umesto da se ljube u biblioteci!“, začu se neki glas. Na to se svi zasmējaše, ali nas prekide zvono te uđosmo u školu.

Teorija Hilari Kimbl proširi se školom i mnogi je prihva- tiše.

„Misliš li da je Hilari u pravu?“, upita me Kevin. „Neko nam je podmetnuo Zvezdu?“

Počeó sam da se kikoćem. „Čuješ li sebe?“

Kevin raširi ruke. „Što?“

„Ovo je gimnazija okruga Majka“, podsetih ga, „a ne sređište neke operacije CIA.“

„Možda i nije“, reče on, „ali nadam se da je Hilari u pravu.“

„Zašto bi se tome nadao? Ako nije pravi učenik, neće moći da nam gostuje u *Vrućoj stolici*.“

Kevin zavrte glavom i isceri se. „Po običaju, gospodine režiseru, niste uspeli da sagledate stvari iz svih uglova. Emisiju bismo mogli iskoristiti da je javno razotkrijemo. Možeš li to da zamisliš?“ Ponovo je prstima iscrtao oblik table. „*Vruća stolica* vam otkriva profesorsku nameštaljku!“

Zurio sam u njega. „Ti bi *voleo* da je ona lažnjak, zar ne?“

Osmeh mu se razvuče od uveta do uveta. „Apsolutno. Gledanost će nam porasti do neba!“

Moram priznati da što sam je više gledao, sve lakše mi je bilo da poverujem da je deo neke obmane, šale, bilo čega nestvarnog. Tog drugog dana nosila je jarkocrvene vrećaste kratke kombinezon-pantalone s tregerima. Na potiljku joj je kosa boje peska bila upletena u dve istovetne pletenice vezane jarkocrvenim mašnjama. Rumenilom je nacrtala krugove na obrazima, a olovkom napravila malo veće pege. Izgledala je kao Hajdi. Ili, možda, Bo Bip.

Za vreme ručka ponovo je sedela sama. Kao i prošlog puta, čim je ručala, uzela je ukulele, ali nije odmah zasvirala. Šetala se između stolova gledajući nas prodorno. Zurila je u neko lice, pa u neko drugo, pa opet u neko drugo. Bio je to

odvažan, ponosan pogled koji vam ljudi retko kad upute, a naročito stranci. Izgledalo je kao da nekoga traži i cela trpezarija se prilično uzvrpoljila.

Kako se približavala našem stolu, pomislih: *A šta ako traži mene?* Ta pomisao me prestravi. Zato sam se okrenuo na drugu stranu. Gledao sam kako joj se Kevin budalasto osmehuje. Blago joj je mahnuo i prošaptao: „Ćao, Zvezdo.“ Nisam čuo odgovor. Silno sam osećao njen prolazak.

Zastala je na dva stola od našeg. Smešila se debeljuškastom maturantu Alanu Ferku. Zasvirala je ukulele i zapevala rođendansku pesmu prekinuvši potpunu tišinu u trpezariji. Kada je stigla do dela u kome treba da mu pomene ime, otpevala ga je zajedno s prezimenom:

„Srećan ti rođendan, dragi Alane Ferkoooooooo...“

Njegovo lice poprimi boju Bo Pipinih mašni. Usledio je nalet zvižduka i povika, po svemu sudeći više na račun Alana Ferkoa nego na njen. Dok je Zvezda izlazila iz prostorije, na drugom kraju trpezarije ugledah Hilari Kimbl kako ustaje sa stolice, upire prstom govoreći nešto što nisam uspeo da čujem.

„Jedno je sigurno“, reče Kevin kad smo se pridružili masi u hodniku, „bolje bi joj bilo da je prevarant.“

Odgovorio sam mu da ga nisam najbolje shvatio.

„Mislim, ako je prava, onda je u gadnoj nevolji. Šta misliš, koliko neko *stvarno* takav može da izdrži ovde?“

Bilo je to dobro pitanje.

Gimnazija okruga Majka – GOM – nije se baš mogla nazvati rasadnikom originalnosti. Tu i tamo su se, naravno, viđali osobeni stilovi, ali smo manje-više svi nosili istu odeću, isto pričali, isto se hranili, slušali istu muziku. Čak smo i naše štrebere i dileje zezali na sličan način. Ako bismo kojim

slučajem uspeli da se istaknemo, brzo bismo se vratili na svoje mesto, poput lastiša.

Kevin je bio u pravu. Nezamislivo je da Zvezda preživi u takvim okolnostima – ili bar da preživi nepromenjena – među nama. Takođe je bilo jasno i da je Hilari Kimbl bar donekle u pravu: ta osoba, koja je se zove Zvezda, možda jeste a možda i nije deo profesorske nameštaljke u vezi s moralom škole, ali što god bila, nije stvarna.

Ne može biti.

Nekoliko puta se u toku tih prvih septembarskih nedelja pojavila u nečemu nečuvenom – u smeljoj haljini u stilu dvadesetih godina, indijanskim pantalonama od jelenske kože, kimonu. Jednog dana se pojavila u mini teksas suknji i zelenim hulahopkama, gde joj je uz jednu nogavicu milela čitava povorka pribadača s bubamarama i leptirima, iako su za nju *svakidašnje* haljine i suknje do poda poput onih što su nosile doseljenice u sedamnaestom veku.

Svakih nekoliko dana nekome je u trpezariji pevala rođendansku pesmu. Bilo mi je drago što mi je rođendan za vreme raspusta.

Na hodniku se javljala potpunim neznancima. Maturanti nisu mogli da veruju. Nikad nisu videli toliko hrabrog drugaka.

Na časovima je stalno držala podignutu ruku i postavljala razna pitanja koja često nisu imala nikakve veze s predmetom. Jednom je na času američke istorije postavila pitanje o trolovima.

Napisala je pesmu o jednokrakim trouglovima. Otpevala ju je na času geometrije. Zvala se *Tri strane imam ja, al' samo dve su mi iste*.

Prijavila se za takmičenje u krosu. Takva nadmetanja u našem gradu obično su se održavala na igralištu za golf koje je pripadalo Privatnom klubu Majk. Crvene zastavice su trkači-

ma pokazivale pravac kretanja. Na svom prvom takmičenju, kad su svi ostali negde na sredini terena skrenuli desno, ona je skrenula levo. Čekali su je na cilju, ali se nije pojavila, pa su je izbacili iz tima.

Jednog dana je u hodniku zavrištala neka devojkica. Videla je kako iz Zvezdine platnene torbe sa suncokretom izranja sićušno smeđe lice. Bio je to pacov, njen ljubimac. Svakog dana se u torbi vozio do škole.

Jednog jutra zatekao nas je neuobičajen pljusak. Zvezda je tada bila na času fizičkog. Profesor je svima rekao da uđu u zgradu. Čekajući sledeći čas, pogledasmo kroz prozor. Zvezda je i dalje bila napolju. Na kiši. I plesala je.

Želeli smo jasnije da je odredimo, da joj kao i ostalima nadenemo nadimak, ali nismo dospeli dalje od „čudna“, „uvrnuti“ i „šašava“. Njeno ponašanje nas je potpuno poremetilo. Na vedrom nebu iznad škole lebdela je jedna jedina reč:

A?

U svemu što je radila kao da se čuo odjek reči Hilari Kimbl: *Ona nije stvarna... Ona nije stvarna...*

A uveče, kada bih legao da spavam, mislio sam na nju posmatrajući mesečinu što je kroz prozor prodirala u sobu. Mogao sam da spustim zastor da soba bude mračnija i prijatnija za spavanje, ali to nikad nisam činio. U tim satima, osvetljenim mesečinom, stekao sam svest o različitosti. Dok bi mi veličanstvene senke prele po snežnobeloj posteljini kao neka tamna mačka iz pustinje, uživao sam u osećaju koji je u meni budila mesečeva svetlost, kao da nije suprotnost danu već njegova pozadina, druga strana.

Tokom jednog od tih mesečevih sati shvatio sam da Hilari Kimbl nije u pravu. Zvezda *jeste* stvarna.